

KADIN VE ERKEK ÜREME ORGANLARI

Üreme :Her canlının neslini sürdürebilmesi için gerçekleştirdiği fizyolojik bir olaydır.

Bir erkek ve bir dişi üreme hücrelerine ihtiyaç vardır

İnsanlarda; dişi üreme hücresi yumurta, erkek üreme hücresi spermdir.

KADIN ÜREME ORGANLARI

- Dış Üreme Organları
- İç Üreme Organları

Kemik atı (Pelvis)

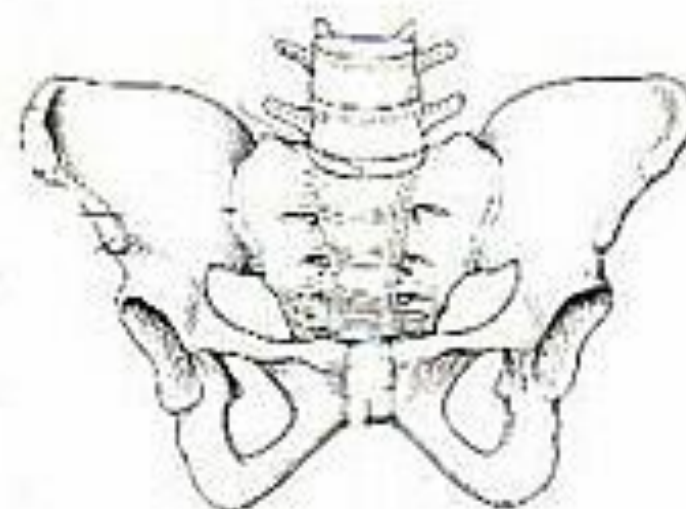
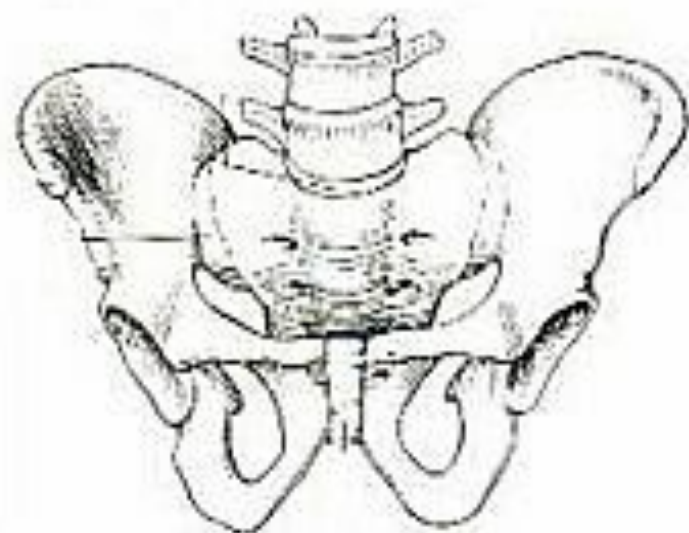
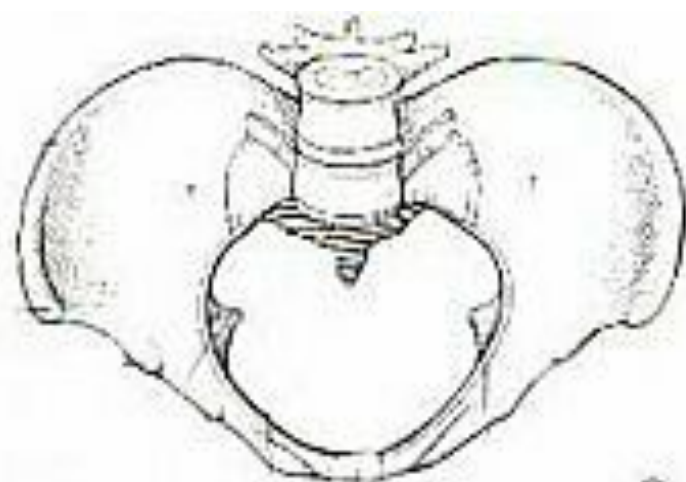
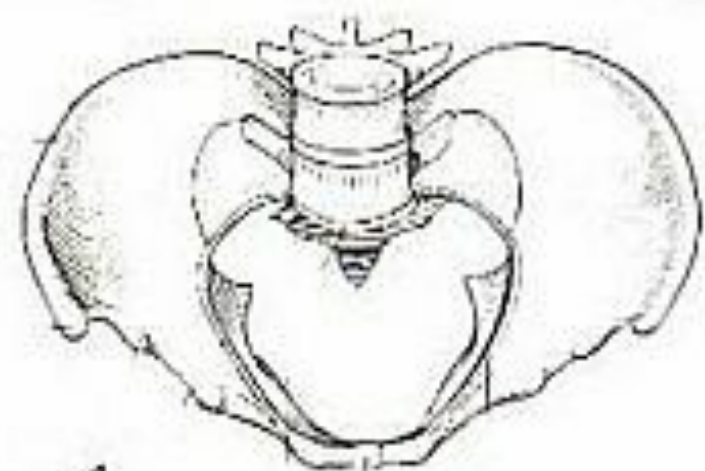
- *Kadın doğası gebe kalmaya, rahim içinde gelişmekte olan bebeği bytmeye ve olgunlaşmış bebeği dünyaya getirmeye göre düzenlenmiştir.*
- Bu görevleri yerine getirmek için kadının kemik çatısı erkeğin kemik çatısına göre belirgin farklılıklar gösterir.

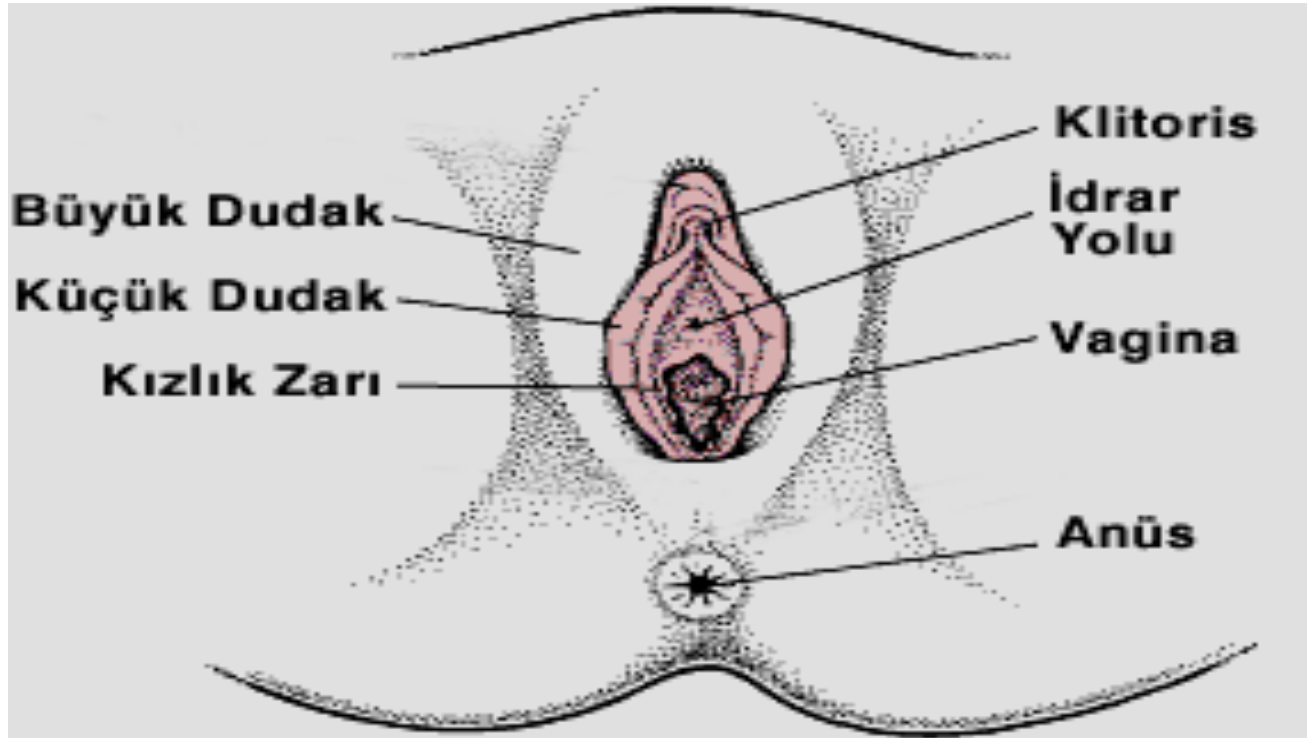
KEMİK PELVİS

- Görünüşü bakımından leğene benzeyen kemiklerden oluşmuştur.
- İç genital organları içinde taşıması, fetusun büyüme ve gelişmesindeki rolü ve doğum kanalı olması nedeni ile doğum açısından çok önemlidir.
- Kemik pelvis ile fetus başı arasındaki oran doğum mekanizması açısından çok önemlidir.
- Pelvisin şekli, büyüklüğü ve biçimi normalin dışında olduğu durumlarda doğum eylemi risk oluşturur.

DIŞ ÜREME ORGANLARI

LABIA MAJOR

(Büyük Dudaklar)

- Mons pubisten aşağı doğru uzanan yağ ve bağ dokusu kıvrımıdır.
- Her dudağın iki yüzü vardır.
- Dış yüzü pigmentli olup pubertede üzeri kıllarla örtülür,
- iç yüzü düzdür.
- Labia majörler labia minörleri, uretral ve vajinal açıklığı korurlar.
- Damar ve sinir yönünden zengindir.

LABIA MINÖR

(Küçük Dudaklar)

- Labia majörlerin arasında yer alır,
- iki küçük deri kıvrımıdır.
- Yağ tabakası yoktur.
- Yaklaşık 4 cm uzunluğundadır.
- Labia majörler gibi damar ve sinir yönünden zengindir.

KLİTORİS

- Labia minörlerin üstte birleştiği kısımda yer alır.
- Erkekke penisin karşılığıdır.
- Bağ dokusundan yapılmış bir fasiya ile örtülü kısa, silindirik, erektil bir organdır.
- Damar ve sinir yönünden zengindir. Bu nedenle yırtık ve yaralanmalarda çok fazla kanamalara neden olur.

VESTİBÜL

- Labia minörler açıldığında ortaya çıkan üçgen sahadır.
- Vestibul yüzeyi ince, mukozal bir yapıya sahiptir
- Bu nedenle;

VESTİBUL DEVAMI

- Kimyasal maddelerden (deodorant, renkli ve kokulu hijyenik bağlar), ısıdan, akıntıdan ve sıkı giysilerden kolayca irrite olur.
- Bu nedenle pamuklu çamaşırlar tercih edilmeli,
- Bölge temiz ve kuru tutulmalı,
- Sıkı giyecekler giyilmemelidir.

HYMEN

- Vajinal açıklığı kısmen örten elastik, ince bir mukoz membrandır.
- Üzerinde menstural kanın dışarı akmasını sağlayacak delikler bulunur.
- Bu delikler bir yada iki parmağın girmesine izin verecek büyüklükten, küçük bir deliğe kadar değişebilir.
- Himenin şekil ve büyüklüğü çok değişir.
- Gerildiği zaman en çok görülen şekli genellikle bir halka olup, ortada küçük bir delik vardır (himen anularis).
- Bazen yarım ay şeklinde bir kıvrımdır (himen semilunaris).

HYMEN

Halka
şeklinde

Bölmeli

Delikli

Doğum
yapmış

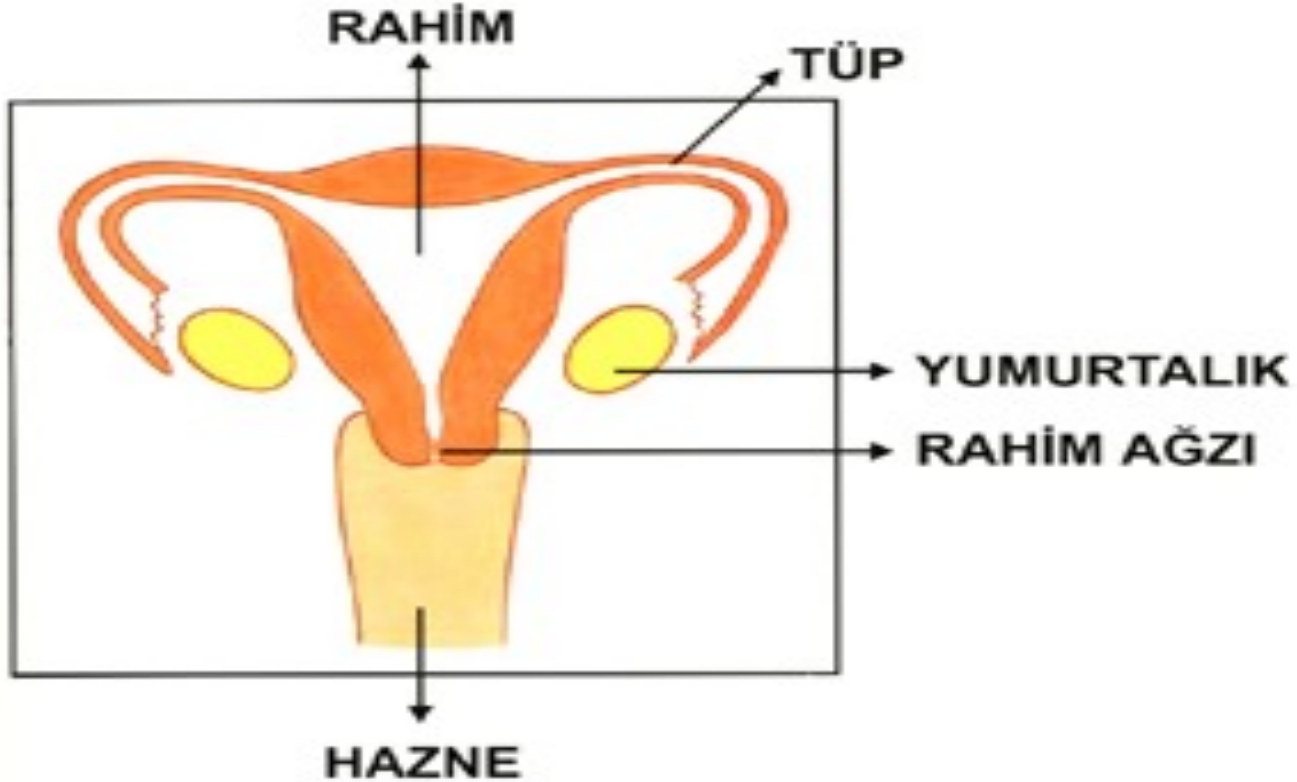
HYMEN

- Bazen elek gibi delikli (himen cribriformis) veya serbest kenarları membranöz saçak şeklinde olabilir.
- Bazen hiç yoktur.
- Nadiren himen tamamen kapalı olabilir (himen imperfore).Bu durumda menstural kan akamaz.
- Sonuçta himenotomi (cerrahi müdahale ile himen zarının açılması) gerekebilir.
- Himen yırtıldığı zaman geriye kalan küçük, yuvarlak mukoza kalıntılarına carankula himenalis denir. Himenin görevi bilinmemektedir.

BARTOLİN BEZLERİ

- Vulvadaki en büyük glanddır.
- Vajinanın her iki tarafında yer alır ve kanalları ile vestibule açılır.
- İki küçük kırmızımsı, sarı renkte bezlerdir.
- Seksüel uyarılarda bir mayi salgılayarak vajinanın kayganlığını sağlar (son yıllarda görevinin belli olmadığı bu sıvıyı vajenin salgıladığı belirtilmektedir).
- Bazen enfeksiyonların burada yerleşmesi ile bezlerde abseleşme görülür.

İç üreme Organları

OVERLER (Yumurtalıklar)

- Uterusun her iki yanında, tüplerin yan kısımlarına yerleşmişlerdir.
- Overler şekil ve ölçü olarak iri bir badem görünümünde grimsi pembe renkte 4 cm uzunlukta, 2 cm genişlikte, 1 cm kalınlığında 4–6 gr ağırlığındadır.

Overlerin Görevleri

Overlerin 2 görevi vardır.

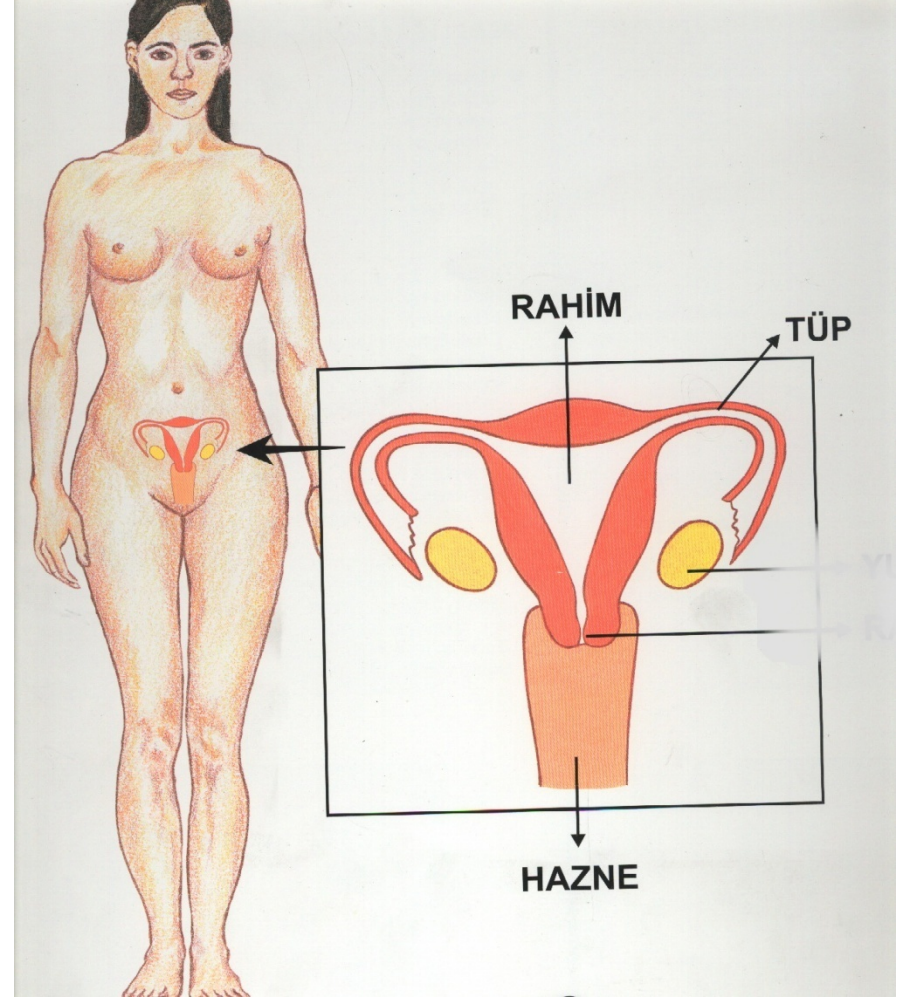
- 1) Ovulasyon yapmak (yumurta hücresinin olgunlaşıp overlerden atılması)
 - 2) Hormon ifraz etmek. Bu hormonlar iki önemli kadınlık hormonu olan estrogen ve progesterondur.
- Her iki hormonunda üreme siklusunun gerçekleşmesinde önemli görevleri vardır.

Tüpler

- Bir çifttir ve uterusun üst yan köşelerine açılırlar.
- Yaklaşık 10 cm uzunluğunda, ortalama 0.6 cm çapında, uzun , ince tüp şeklinde oluşumlardır.

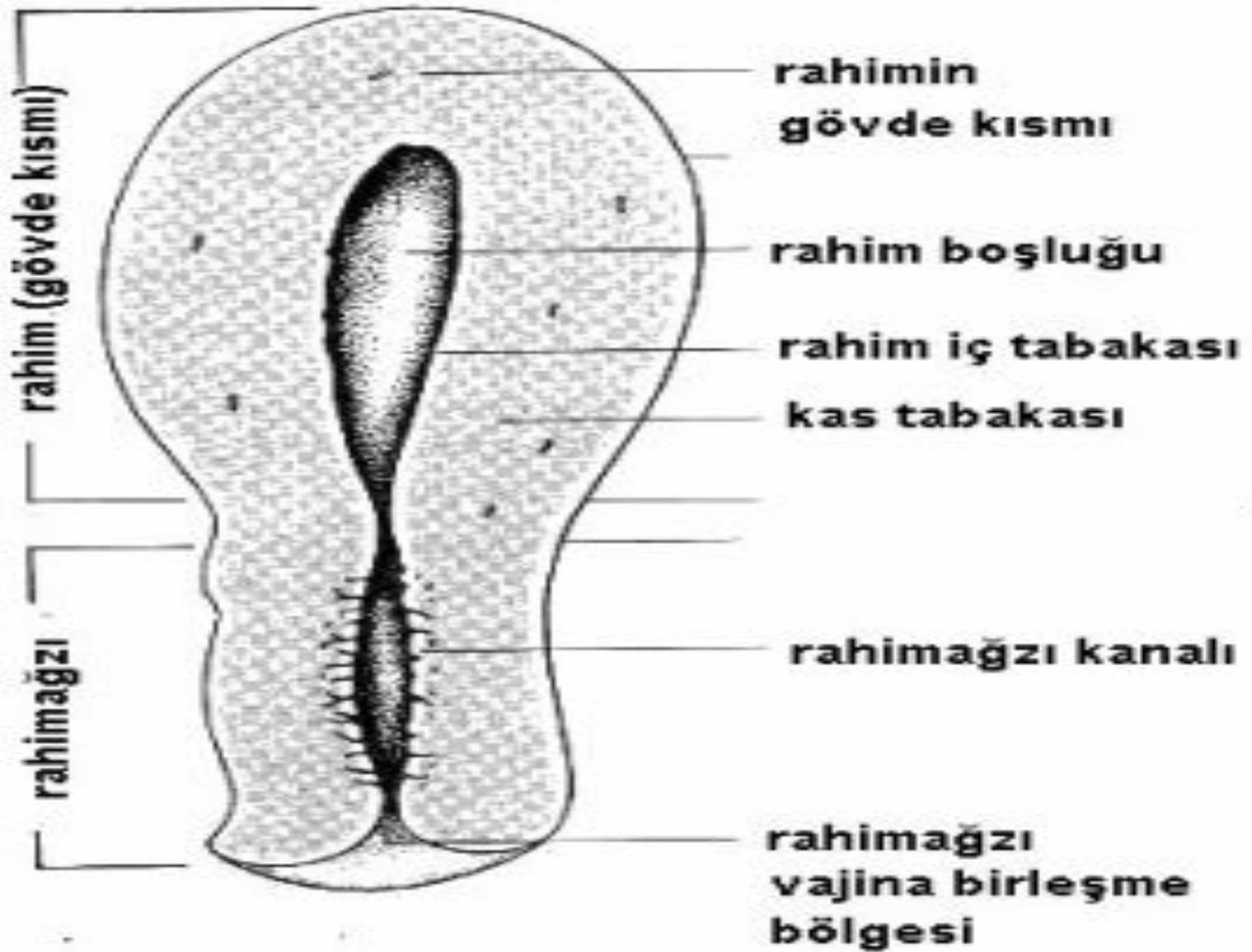
UTERUS (rahim)

- Mons pubis ve mesanenin arkasında, rektumun önünde yerleşmiş kalın duvarlı kas yapısında ve armut şeklinde bir organdır.
- Normalde öne yatık (anteversiyon) pozisyonundadır. Hareketli bir organdır. Dolu bir mesane uterusu arkaya itebildiği gibi, dolu bir rektumda öne doğru itebilir.

UTERUS

- Gebelikte uterus öne ve yukarı doğru yükselir.
- Ortalama 7.5 cm uzunluğunda , 3.5 cm genişliğinde, 2.5 cm kalınlığındadır. Ağırlığı 60 gr. dır.
- Gebelikte büyür ve genişler, ağırlığı 1000 gr.' a ulaşır. Fakat doğumdan sonra normal büyüklüğüne döner. Menapozdan sonra belirgin bir şekilde küçülür.

UTERUS

- Uterus normalde simetrik, düzgün ve serttir.
- Şertliğini birçok faktör etkileyebilir. Örneğin menstural siklusun sekretuvar fazında süngerimsi, gebelikte yumuşak, menepoz sonrasında daha serttir.

SERVİKS

- Servikal kanalda bulunan **NOBOLTH GLANDLARI** kokusuz, iritan olmayan ve over hormonları olan estrogen ve progesterona cevap veren alkalen bir müküs salgırlar. Bu müküs spermlerin, asit olan vajende yaşamalarını sağlar.

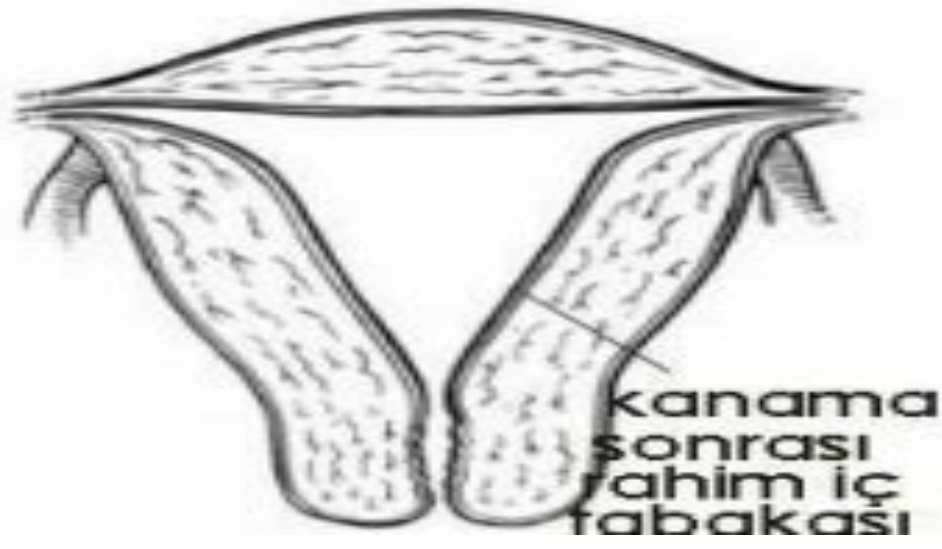
Endometrium (Rahimin iç duvarı)

- Endometriumun bu yapısı over hormonlarının etkisi ile kalınlaşarak değişime uğrar. Bu değişim puberteden menepoza kadar sürer. Normalde 28 günde bir meydana gelen bu değişime 'UTERİN SIKLUS' adı verilir. Bu siklusun en belirgin özelliği 28 günde bir görülen menstural kanamadır. Bu yüzden bu siklusa 'MENSTURAL SIKLUS' adı verilir.

A

B

UTERUS FONKSİYONLARI

- Döllenmiş ovumun yerleşmesi için uygun bir ortam hazırlamak,
- Embriyo olgunlaşınca kadar beslenmesini ve korunmasını sağlamak,
- Eylemde fetus ve plasentanın atılmasını sağlamak,
- Doğumdan sonra plasental kısımdaki kas kontraksiyonları ile kanamayı kontrol etmektir.

VAJİNA

- Serviksten, vajinal açıklığa kadar uzanan bir kanaldır.
- Yaklaşık 7-10 cm uzunluğundadır. İnce duvarlı ve genişleme kapasitesine sahiptir.
- Serviks vajen içine doğru 1 cm kadar bir çıkıntı yapar ve çevresinde bir boşluk oluşturur. Bu boşluklar ön, arka ve yan forniksler olarak isimlendirilir.

VAJİNA

- Posterior forniks diğerlerinden daha derindir ve bimanüel (üreme organlarının elle muayenesi) muayenede iç üreme organlarının değerlendirilmesinde kullanılır.
- Vajen mukozası katlardan oluşmuştur. Bunlara rugae denir. Bu katlar vajenin doğum sırasında genişlemesini sağlar.
- Vajinal mukozaya östrojen ve progesteron hormonlarına cevap verir. Bu nedenle pH' ı asittir (pH: 4.5). Bu vajeni enfeksiyonlardan korur

PERİNE

- Anatomik olarak mons pubisten anüse kadar uzanan eşkenar dörtgen bölgeye denir ve bütün dış genital organları ve bunlara ait adele, fascia, damar ve sinirleri içine alır.
- Pelvis tabanının dış yüzünü oluşturur ve pelvis organlarına destek görevi yapar.

KADIN ÜREME SİSTEMİNİ DESTEKLEYEN YAPILAR

- Pelvis tabanı,
- Kemik pelvis ve
- Ligamentlerdir.

PELVİS TABANI

İçten dışa doğru aşağıdaki kısımlardan oluşur.

- Pelvis diyafragması
- Urogenital diyafragma
- Pelvik fascia

MEMELER

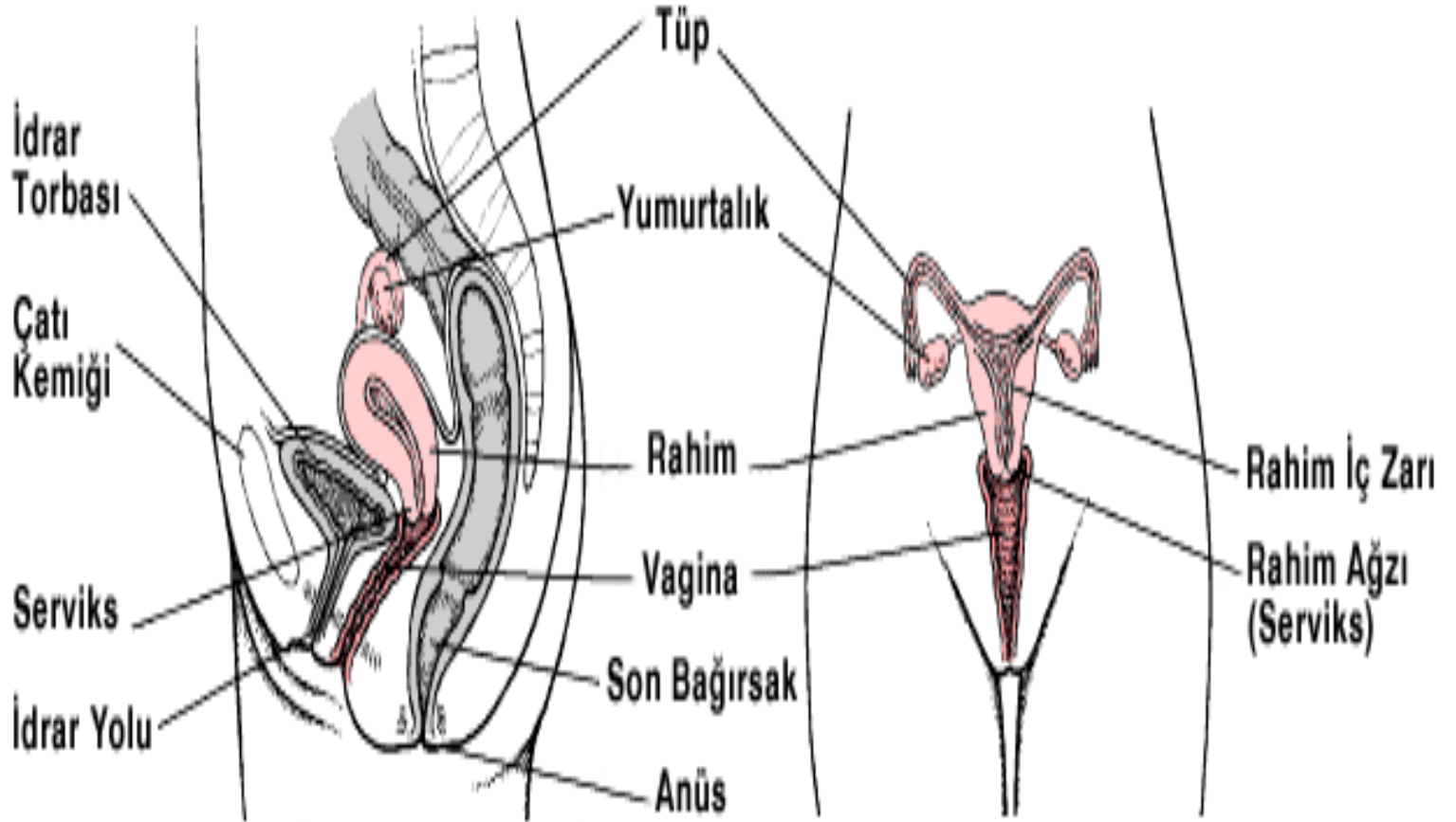
- Meme **Ucu** Ve Çevresindeki Koyu Renkli **Aerola**, Dıştan Gözlenen Meme Yapılarından Biridir.
- Meme Uçlarında Pek Çok Sinir Ucu Bulunur. Bu Nedenle Oldukça Duyarlı Yapılardır.
- Meme Uçlarında Aerolada Görülen Küçük Kabarcıklara **Montgomery Tüberkülleri** Denir. Bunlar Meme Uçlarının Islaklığını Sağlayan Bir Salgı Yaparlar.
- Memelerin İç Yapısında 15 – 20 Lobülden Oluşmuş Loblar Bulunur. Her Bir Lobdan Gelen Süt Kanalları, Süt Sinüsleri İle Meme Ucunda Sonlanır.
- Bu Lobların Aralarını Bağ Ve Yağ Dokusu Destekler.

MEMELER

- Memeler sinirlerden çok zengindir ve sempatik sinir sistemi yolu ile üreme organları ile ilişkidir.
- Meme dokusunda uterus gibi over hormonlarına cevap verir. Doğumdan sonra hipofiz ön lob hormonu prolaktinin (luteotrop hormonun LTH) etkisi ile süt bezlerinde süt yapımı ortaya çıkar.

YANDAN GÖRÜNÜM

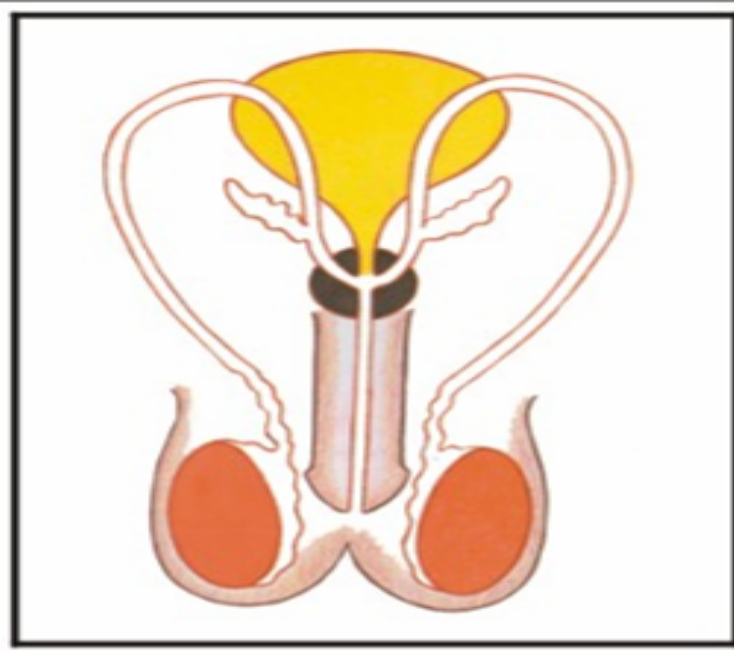
ÖNDEN GÖRÜNÜM

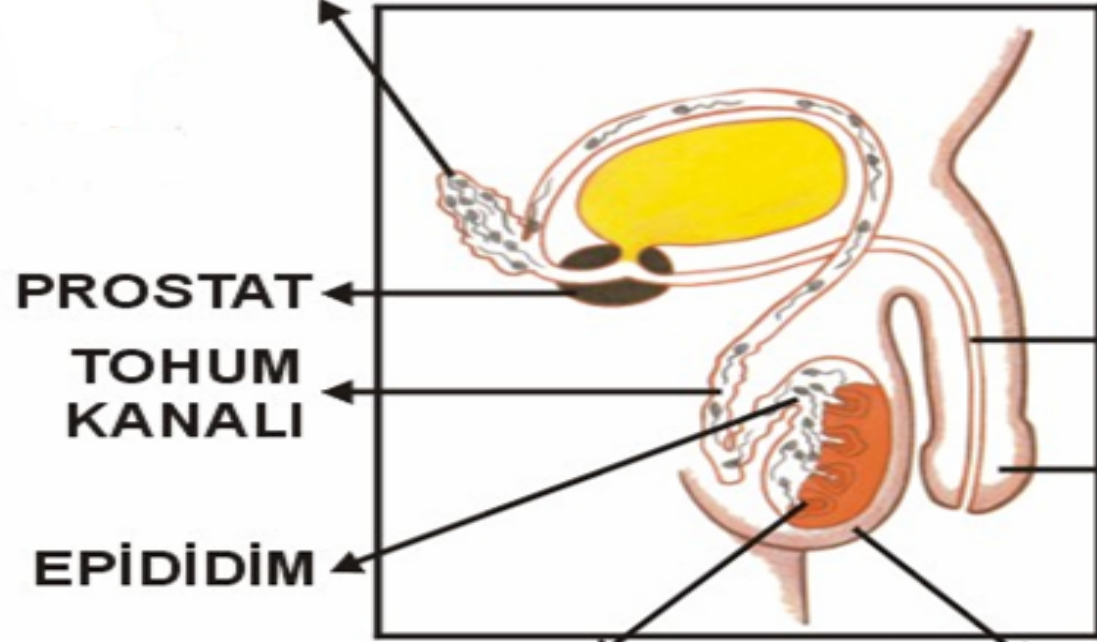
ERKEK ÜREME SİSTEMİ

- Erkek üreme organlarının temel görevi sperm üretmektir. Erkek üreme organlarının bir bölümü vücut dışında ve bir bölümü de vücut içindedir. Vücut içinde bulunan organlar erkek üreme hücrelerinin üretilmesinde görev yaparlar.
- Erkek üreme sistemi testis sperm kanalı salgı bezleri ve penisten oluşur.

MENİ KESECIĞİ

PROSTAT

**TOHUM
KANALI**

EPİDİDİM

**İDRAR
YOLU**

PENİS

HAYA

HAYA TORBASI

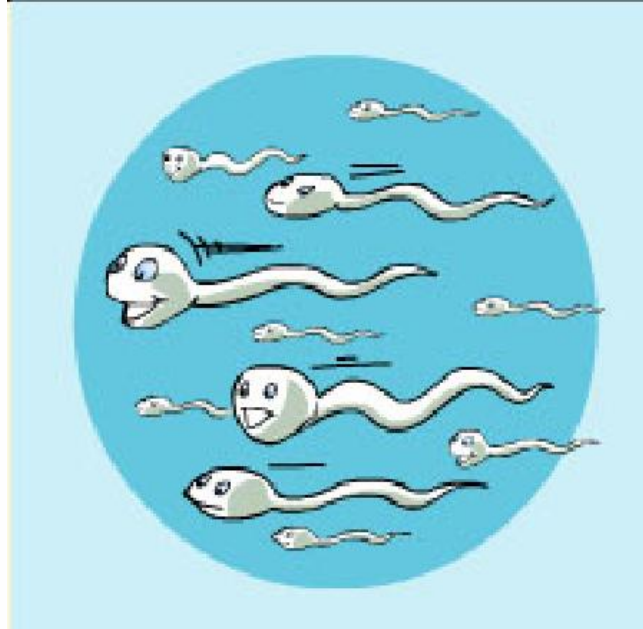
TESTİSLER

- Erkek bireyde iki tane testis vardır. Testislerde çok sayıda üreme ana hücresi bulunur. Özel bölünmelerle erkek üreme hücresi olan spermleri üretilmesini sağlar.

Sperm kanalı

- Erkek tohum hücrelerinin bir süre depolanmasını ve penise doğru iletilmesini sağlar.

SALGI BEZLERİ

- Özel bileşimli bir sıvı salgılar. Erkek tohum hücrelerine kaygan bir ortam oluşturarak hareketlerini kolaylaştırır.

Penis

- Erkek tohum hücreleri ile idrarın vücuttan dışarı atılmasında görev yapar.

SEMİNAL MAYI

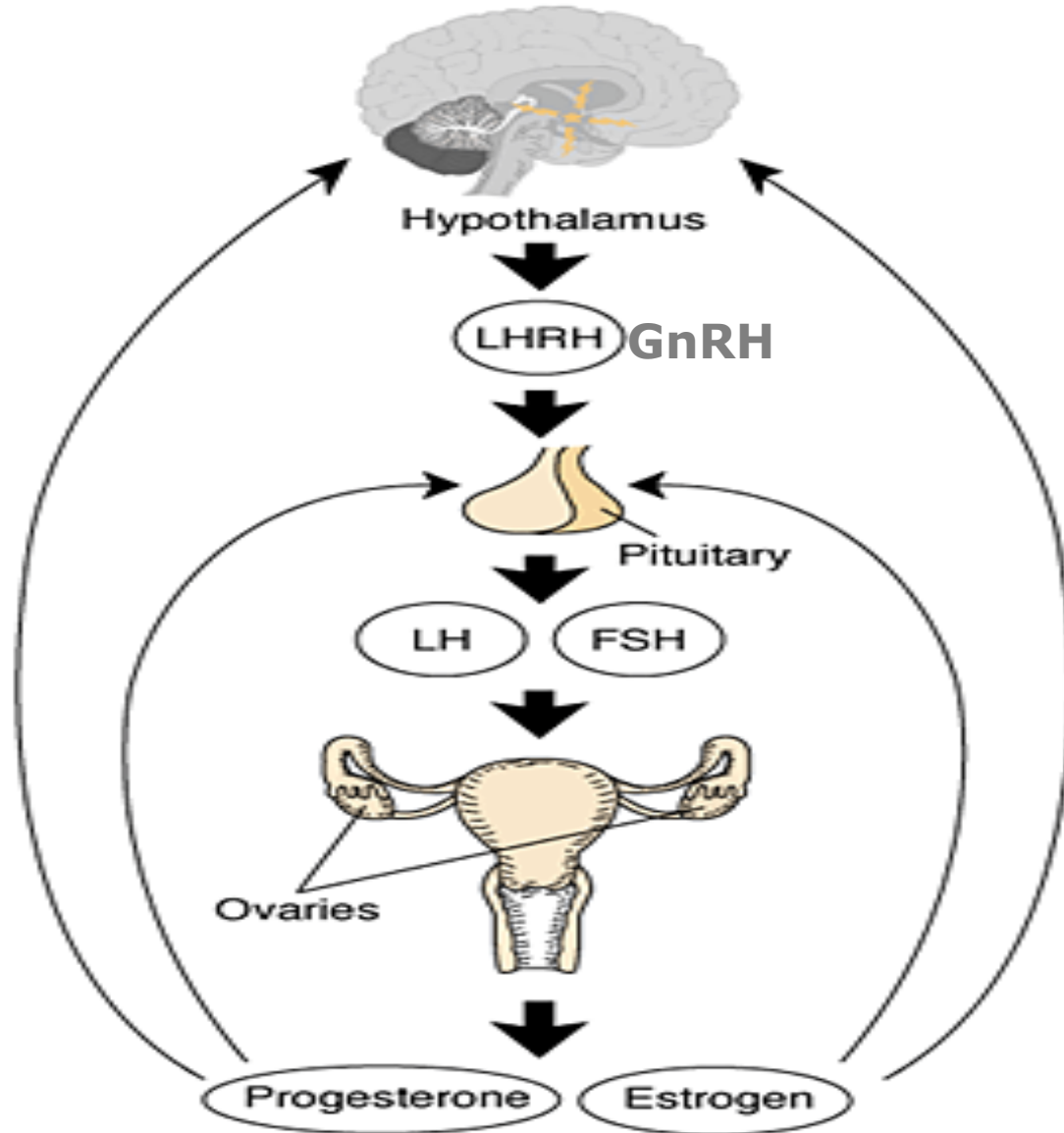
- Griye çalan beyaz renkte ve yapışkan karakterdedir.
- İçinde spermiumların yaşamasını sağlayan protein, lipid, fruktoz gibi besin maddeleri bulunur.
- Her ejakülasyonda yaklaşık olarak 2-4 cm seminal mayi ile beraber 200-400 milyon spermium dışarı atılır.

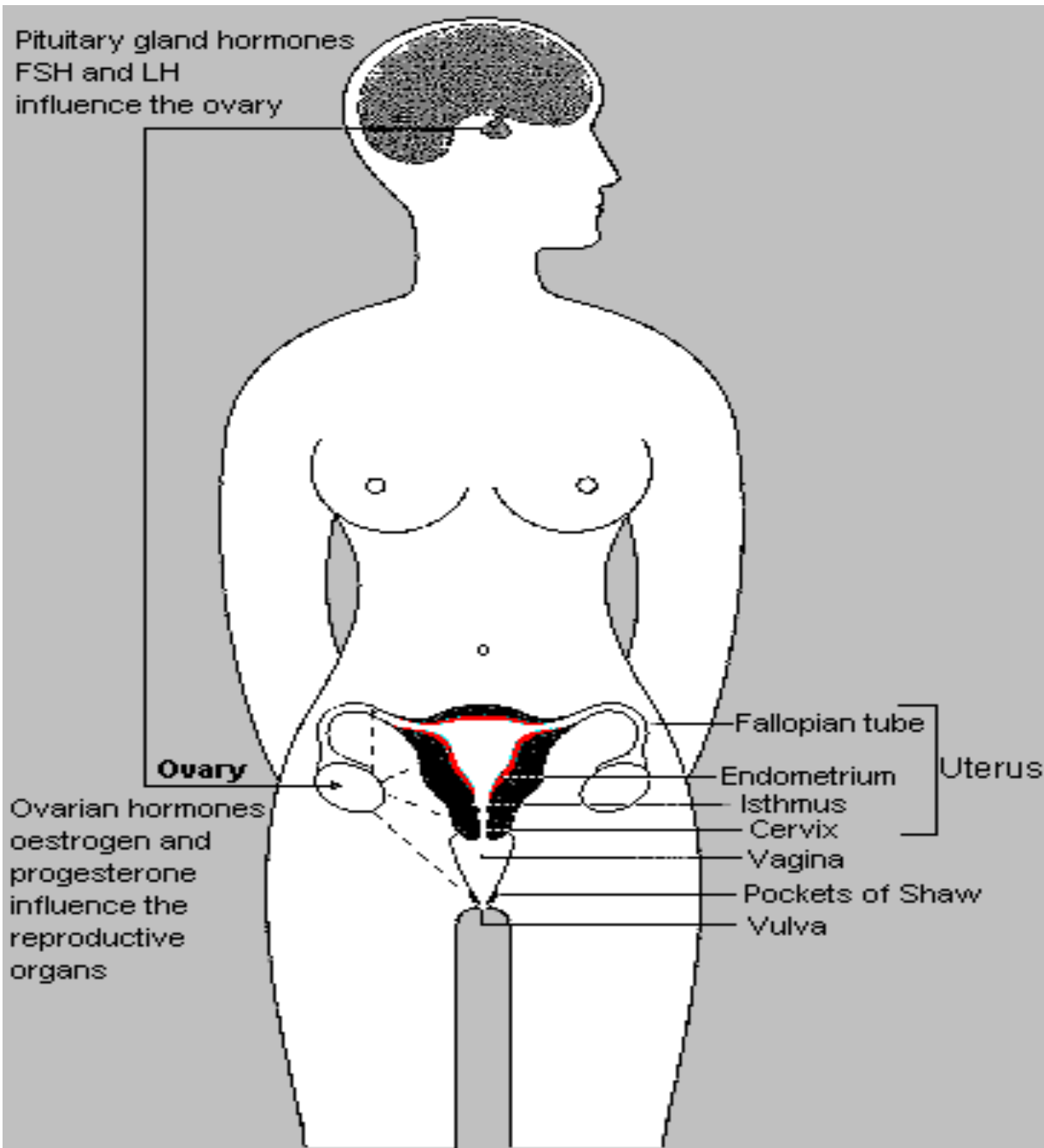

Üreme fonksiyonlarının normal devam edebilmesi için bütün organizmanın, özellikle de üreme organlarının ilk adetten menapozu kadar beklenen değişikliklerle çalışması gerekir .
Bütün bu sürece siklus denir.

ÜREME SİSTEMİNİN HORMONAL KONTROLÜ

Gonadotropik Hormonlar

- *Cinsel siklus sırasında ovaryumdaki değişiklikler tamamen ön hipofiz bezinden salgılanan gonadotropin hormonlara bağımlıdır.*

Hipofiz Ön Lob Hormonları

Tümüne birden gonodotropik hormonlar adı verilir.

- FSH
- LH
- LTH

ÜREME SİSTEMİNDE SALGILANAN HORMONLAR

- Testesteron
- Östrojen
- Progesteron
- Prostaglandinler

ÜREME SIKLUSU

- Üreme sistemindeki siklusun gerçekleşmesi, over foliküllerinin olgunlaşmasına ve over hormonları olan östrojen ve progesteronun salgılanmasına bağlıdır.
- Üreme sistemindeki hormonal kontrol kimyasal olduğu kadar, serebral korteks' ten hipotalamus üzerine olan direk etkilerden dolayı çevresel faktörlere de bağlıdır. (iklim, beslenme, stres, alınan ilaçlar)

OVARIAL SIKLUS

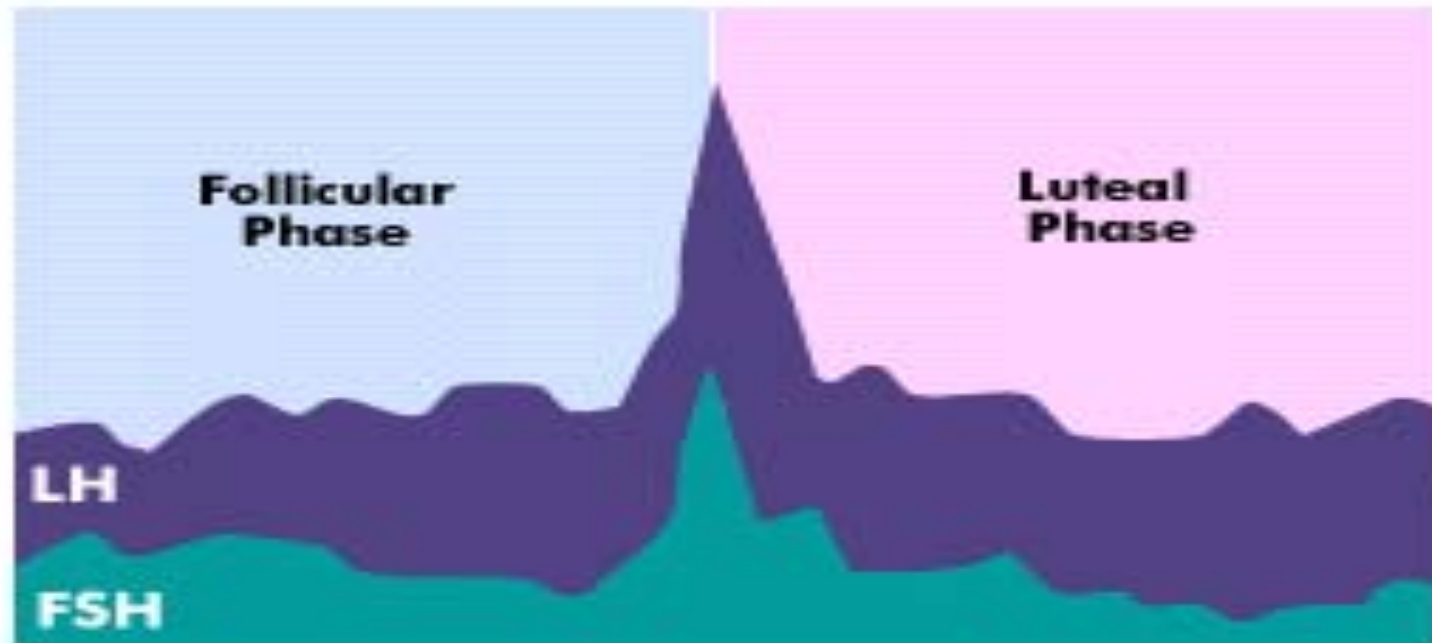
- Foliküler Faz
- Ovulasyon
- Luteal Faz

Pituitary Hormones

**Follicle-stimulating
Hormone (FSH)**

**Luteinizing Hormone
(LH)**

0

7

14

21

28

Cycle Days

ENDOMETRİAL SİKİUS

Proliferatif faz (5-14.Gün)

Sekretuar faz (14-28.Gün)

Menstrual faz (1-5. Gün)

Gebelikte Endometriumun Devamı

- Progesteron hormonunun varlığına bağlıdır
- Eğer ovum fertilize olur ise Human Koryonik Gonodotrop (HCG) hormona bağlı olarak progesteron düzeyi düşmez.

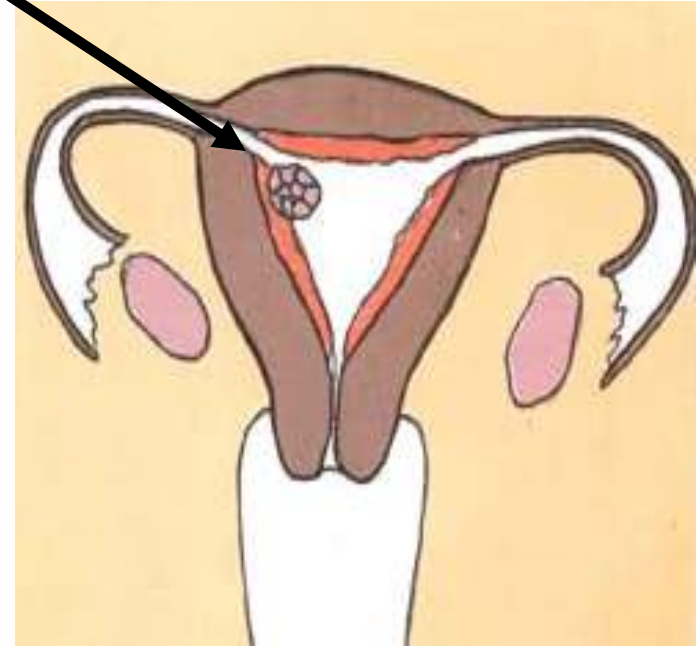
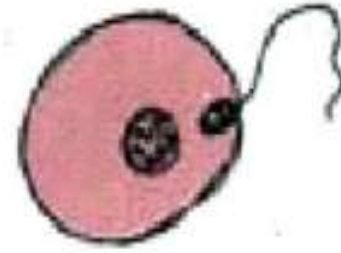
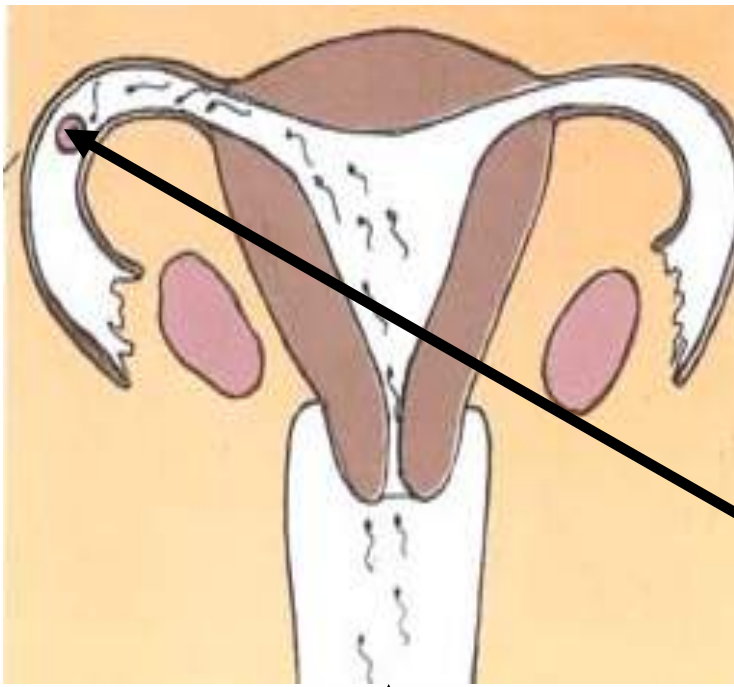

Gebelikte Endometriumun Devamı

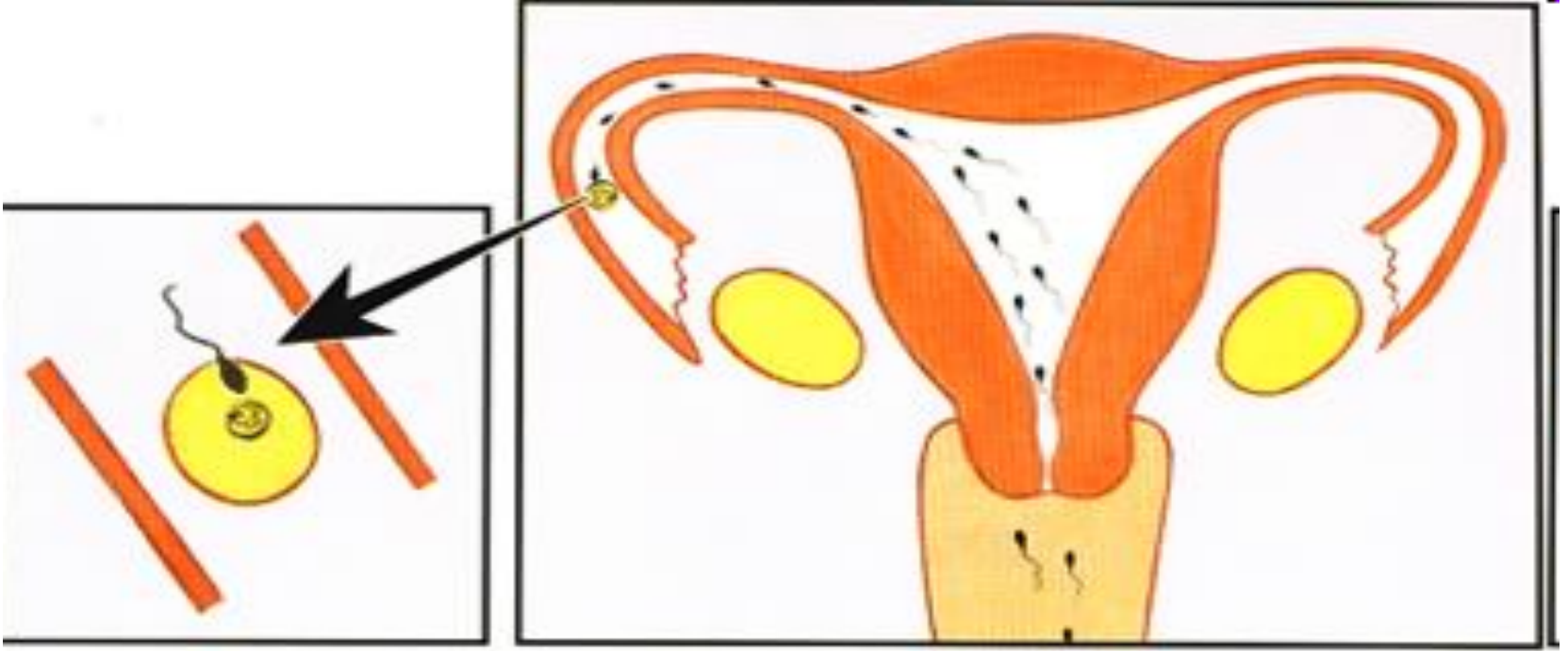
- HCG ilerde plasentanın geliŖeceđi koryonik hücreseler tarafından salınır.
- Östrojen ve progesteron salınımını uyarır.
- Gebeliğin erken dönemlerinde hızla yükselir, sonra düşer
- Gebelikte salınan östrojen ve progesteron FSH'ı baskılar bu nedenle gebelikte yeni bir folikül gelişmez

GEBELİĞİN OLUŞUMU

GEBELİK

Gebe kalmak için en uygun zaman, iki adet kanamasının ortalarına rastlayan günlerdir. Bu günlerde kadının yumurtalıklarından bir tek yumurta atılır ve bu yumurta hücresi iki gün yaşar. Bu nedenle, kadın, iki adet kanamasının yaklaşık ortalarına rastlayan yumurtlama gününün 3 gün öncesi ve 2 gün sonrasında gebe kalabilir.

Sperm-Yumurta Buluşması Gerçekleşiyor

- Pek çok işlemde geçen ve olgunlaşan yumurta, tüplere atılır.
- Bu sırada kendisini saran birçok hücreyi de beraberinde taşır.

- Fallop tüplerine ulaşan sperm, yumurtayı döllemeden önce "granüloza" adı verilen bu hücreleri aşmak zorundadır.
- Daha sonra da yumurtayı saran kalın örtüyü delmesi gerekmektedir.

Embriyonun Rahme Tutunması

- H¼cre kümesi hamileliğin sağlıklı bir Şekilde devam edebilmesi için uygun bir yere yerleŐmelidir.
- Öyle bir yer sečilmelidir ki, bu yer hem korunaklı hem de dokuz ay sonra doğumun gerçekleşebileceği niteliklerde bir yer olmalıdır.
- Ayrıca bu yerleŐme yeri bebeğe besin sağlayacak olan annenin kan damarlarına yakın bir yerde de olmalıdır.
- Bu iş için en uygun yer elbette ki rahim duvarıdır.

Kaynaklar

1. Family Planning, Contaception, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/family-planning-contraception>
2. Akyıldız, N. 2000. Ana ve Çocuk Sağlığı I- II. Ya-pa Yayınları, İstanbul
3. Bridge D.Emergency contraception: Focus on thefacts. JAAPA Journal of the american academy of physician assistants 2016; 29:20-24.
4. Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı Ulusal Stratejiler ve Eylem Planı 2005 - 2015. Ankara: T.C. Sağlık Bakanlığı; 2010: 17
5. <https://sbu.saglik.gov.tr/Ekutuphane/kitaplar/a%C3%A7sap36.pdf>
6. Skouby SO. Contraceptive use and behavior in the 21st century: a comprehensive study across five Eur opean countries. Contrasept Reprod Health Care 2004 ;9: 57 - 68.
7. T.C. Sağlık Bakanlığı, Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü. Ulusal Aile Planlaması Hizmet Rehberi, Cilt I Aile Planl aması ve Ü reme Sağlığı . Ankara : 2000
8. Türkiye nüfus ve sağlık araştırması 2018 Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü http://www.hips.hacettepe.edu.tr/tnsa2018/rapor/TNSA2018_ana_Rapor.p
9. WHO (World Health Organization) Erişim adresi: http://www.who.int/reproductivehealth/topics/family_planning/en/index.html.